

Huy động người dân, doanh nghiệp tham gia cải cách thủ tục hành chính thông qua Hội đồng tư vấn

ThS. Nguyễn Thị Trà Lê - Cục Kiểm soát thủ tục hành chính, Bộ Tư pháp

1. Sơ lược về Hội đồng Tư vấn cải cách thủ tục hành chính của Thủ tướng Chính phủ

Hội đồng Tư vấn cải cách thủ tục hành chính của Thủ tướng Chính phủ (Hội đồng Tư vấn) ra đời tháng 2/2013 trên cơ sở nâng cấp Hội đồng Tư vấn cải cách thủ tục hành chính do Bộ trưởng, Chủ nhiệm Văn phòng Chính phủ thành lập. Hội đồng Tư vấn gồm 26 thành viên là đại diện của các hiệp hội doanh nghiệp trong và ngoài nước, các tổ chức chính trị - xã hội, tổ chức xã hội - nghề nghiệp cùng một số cơ quan nhà nước có liên quan. Hội đồng Tư vấn có trách nhiệm: (1) Tư vấn, đề xuất các sáng kiến cải cách thủ tục hành chính (TTHC) trong lĩnh vực sản xuất kinh doanh và đời sống nhân dân, và (2) đánh giá việc thực hiện cải cách TTHC ở các bộ, ngành, địa phương. Với chức năng, nhiệm vụ quản lý nhà nước về kiểm soát TTHC, Bộ Tư pháp được giao làm cơ quan thường trực Hội đồng Tư vấn. Đại diện lãnh đạo Bộ Nội vụ làm thành viên Hội đồng, Phó Trưởng Ban đánh giá việc thực hiện cải cách TTHC và huy động nguồn lực (Ban III) của Hội đồng.

Sự ra đời của Hội đồng Tư vấn thể hiện quyết tâm cao của Chính phủ, Thủ tướng Chính phủ đối với mục tiêu tạo đột phá trong cải cách TTHC thông qua huy động, tăng cường sự tham gia của các tổ chức, cá nhân ngoài nhà nước đối với công cuộc cải cách TTHC; đây cũng là một hành động cụ thể nhằm “phát huy vai trò của các tổ chức và chuyên gia tư vấn độc lập trong việc xây dựng thể chế” được Đảng ta khẳng định trong Chiến lược phát triển kinh tế - xã hội giai đoạn 2011-2020¹.

Hoạt động của Hội đồng Tư vấn hơn hai năm qua cho thấy chủ trương huy động sự

tham gia của toàn xã hội “Chung tay cải cách TTHC” là hoàn toàn đúng đắn và phát huy được hiệu quả, góp phần duy trì đều đặn kết quả cải cách TTHC nói chung và đạt được kết quả cải cách rõ nét trên một số lĩnh vực quan trọng của đời sống xã hội như: bảo hiểm xã hội², thuế và xuất nhập khẩu³.... Kết quả này đóng góp một phần không nhỏ vào việc “cải thiện môi trường kinh doanh, nâng cao năng lực cạnh tranh quốc gia”⁴ cũng như tạo điều kiện thuận lợi cho tổ chức, công dân thực hiện quyền, lợi ích hợp pháp của mình.

2. Một số đóng góp của Hội đồng Tư vấn đối với công tác cải cách TTHC thời gian qua

Đóng góp của các cơ quan thành viên Hội đồng Tư vấn đối với kết quả cải cách TTHC thời gian qua được thể hiện thông qua các hành động tích cực, mang lại kết quả cụ thể như: tổ chức các hoạt động đánh giá việc thực hiện cải cách TTHC trên các lĩnh vực Thuế, Hải quan liên tiếp trong hai năm 2013, 2014 và có những đề xuất, kiến nghị với Thủ tướng Chính phủ để chỉ đạo các bộ, ngành, địa phương có liên quan nhằm kịp thời khắc phục những bất cập trong quy định về TTHC tại hệ thống văn bản quy phạm pháp luật cũng như những tồn tại, hạn chế trong quá trình giải quyết TTHC của đội ngũ cán bộ, công chức. Hội đồng Tư vấn đã đưa ra các khuyến nghị: Tối ưu hóa quy trình thực hiện thông qua việc thực hiện liên thông; tăng cường chia sẻ thông tin giữa cơ quan hải quan và các cơ quan liên quan, đẩy nhanh việc nộp thuế qua mạng ngân hàng; loại bỏ các loại giấy tờ không cần thiết doanh nghiệp phải nộp cho cơ quan hải quan...; đề xuất cải cách liên quan thuế và phí như: Nâng cấp việc kết nối, cập nhật 24/7 với hệ thống ngân

hàng để cơ quan hải quan có thể kiểm tra nghĩa vụ về thuế ngay sau khi doanh nghiệp thực hiện thanh toán với ngân hàng, đơn giản hóa thủ tục xét ân hạn thuế 275 ngày...; đơn giản hóa việc lấy mẫu phân tích, phân loại; các đề xuất cụ thể để tiếp tục hoàn thiện phần mềm Hải quan điện tử⁵...

Đối với lĩnh vực Quản lý chất thải nguy hại (CTNH), Hội đồng Tư vấn đề xuất bổ sung các quy định về quản lý, thu gom, vận chuyển, xử lý CTNH phát sinh từ các cơ sở nhỏ lẻ; quản lý CTNH xuyên biên giới; bổ sung, hoàn thiện Quy chuẩn kỹ thuật đối với từng loại chất thuộc CTNH có mã quy định là *; quy định cụ thể các điều kiện về quản lý CTNH đối với chất thải phóng xạ (từ nguồn chất thải y tế, công nghiệp,...), chất thải ở thể hơi và khí; quy định cụ thể về các trường hợp được miễn, giảm thuế đối với hoạt động quản lý CTNH; bổ sung quy định về các trường hợp miễn, giảm thuế khi thực hiện giảm thiểu hay tái sử dụng trực tiếp CTNH và ưu đãi, hỗ trợ cho hoạt động phòng ngừa và giảm thiểu CTNH⁶...

Với các hoạt động cụ thể đã tiến hành như: rà soát độc lập, khảo sát, họp tham vấn và tổ chức hội thảo lấy ý kiến các tổ chức, cá nhân liên quan và phân tích, xử lý thông tin, số liệu do các bộ, ngành, địa phương cung cấp, Hội đồng Tư vấn đề xuất sáng kiến cải cách TTHC trong lĩnh vực Giải quyết chế độ, chính sách cho người nghèo và Giải thể doanh nghiệp. Các đề xuất chủ yếu trong lĩnh vực Giải quyết chế độ, chính sách cho người nghèo là: Bãi bỏ quy định tổ chức bình xét ở thôn/bản, tổ dân cư đối với các hộ có tên trong danh sách hộ nghèo sau khi điều tra, rà soát tại thôn/bản, tổ dân cư, đồng thời bãi bỏ việc phê duyệt danh sách hộ nghèo của UBND cấp huyện để nâng cao trách nhiệm cá nhân của Chủ tịch UBND cấp xã và từng thành viên Ban giảm nghèo xã trong quá trình rà soát, công nhận hộ nghèo hàng năm tại xã; quy định thống nhất việc UBND cấp xã thực hiện việc cấp Sổ (hoặc Giấy chứng nhận) hộ nghèo; quy định cụ thể trình tự, các bước thực hiện, thời hạn, thẩm quyền và mẫu đơn, mẫu tờ khai... của các TTHC liên quan đến cấp thẻ bảo hiểm y tế, hỗ trợ chi phí phẫu

thuật và viện phí cho người nghèo⁷....

Các đề xuất cải cách TTHC trong lĩnh vực Giải thể doanh nghiệp là: Xây dựng quy trình giải thể doanh nghiệp theo hướng liên thông trong giải quyết thủ tục giải thể doanh nghiệp, thực hiện đồng thời thủ tục chấm dứt hiệu lực mã số thuế của đơn vị chủ quản và mã số thuế đơn vị phụ thuộc, điều chỉnh quy trình giải thể doanh nghiệp theo hướng cơ quan công an hủy dấu và thu hồi giấy chứng nhận mẫu dấu là khâu sau cùng; nghiên cứu, đẩy mạnh ứng dụng công nghệ thông tin và chia sẻ dữ liệu trên các cơ sở dữ liệu chuyên ngành của cơ quan đăng ký kinh doanh và cơ quan thuế, cơ quan hải quan; nghiên cứu, quy định chế tài xử lý đối với chủ doanh nghiệp đã ngừng hoạt động nhưng không thực hiện thủ tục giải thể⁸...

Hoạt động tiếp nhận, xử lý khó khăn, vướng mắc từ phía cơ quan thành viên Hội đồng Tư vấn đã mang lại một số tín hiệu tích cực. Năm 2014, Hội đồng Tư vấn tiếp nhận khó khăn, vướng mắc của 04 công ty vận tải biển quốc tế thông qua phản ánh của Hiệp hội Thương mại Hoa Kỳ - một cơ quan thành viên của Hội đồng Tư vấn. Hội đồng Tư vấn đã chủ động tổ chức gặp gỡ giữa ba bên gồm: các cơ quan nhà nước có liên quan, Hiệp hội chủ tàu và 04 doanh nghiệp có phản ánh về khó khăn, vướng mắc cùng với thường trực Hội đồng Tư vấn để xem xét, thảo luận, bàn bạc nhiều lần. Bên cạnh đó, Hội đồng Tư vấn cùng với Bộ Tài chính tiến hành thu thập, tìm hiểu thông tin, phân tích các tài liệu, bằng chứng 04 công ty tàu biển cung cấp về hồ sơ, chứng từ miễn thuế theo Hiệp định Tránh đánh thuế hai lần của các quốc gia trong khu vực có đặc điểm tương đồng. Ngày 27/2/2015, Bộ trưởng Bộ Tài chính đã ban hành Thông tư số 26/TT-BTC⁹, theo đó đã đơn giản hóa các hồ sơ, giấy tờ doanh nghiệp vận tải biển cần cung cấp, thay đổi cách thức chứng minh để được miễn thuế theo ý kiến của các công ty vận tải biển quốc tế, tạo điều kiện thuận lợi cho các doanh nghiệp và tạo niềm tin cho các tổ chức, công dân vào kết quả giải quyết khó khăn, vướng mắc mà họ phản ánh thông qua Hội đồng Tư vấn.

3. Tiếp tục nâng cao vị thế của Hội đồng Tư vấn trong giai đoạn tới

Năm 2015, Hội đồng Tư vấn tiếp tục đề ra Kế hoạch hoạt động nhằm tạo bước đột phá trong cải cách TTHC, huy động hiệu quả hơn sự tham gia của tổ chức, cá nhân ngoài Nhà nước đối với công cuộc cải cách hành chính nói chung và cải cách TTHC nói riêng. Các thành viên tích cực của Hội đồng Tư vấn như Phòng Thương mại và Công nghiệp Việt Nam (VCCI), Hiệp hội Doanh nghiệp nhỏ và vừa Việt Nam (VINASME), Liên đoàn Luật sư Việt Nam... sẽ tiếp tục thực hiện các hoạt động như: (1) Tham gia thực hiện Quyết định số 08/QĐ-TTg ngày 01/01/2015 của Thủ tướng Chính phủ Ban hành Kế hoạch đơn giản hóa TTHC trọng tâm năm 2015 bằng cách nghiên cứu, rà soát độc lập, tổng hợp và phân tích các khó khăn, vướng mắc của đối tượng tuân thủ để đưa ra các sáng kiến cải cách, đơn giản hóa 13 nhóm TTHC trọng tâm trong đời sống dân sinh và hoạt động sản xuất, kinh doanh của doanh nghiệp; (2) Tiếp tục đánh giá việc cải cách TTHC trong lĩnh vực thuế, hải quan để có kết quả trong giai đoạn 3 năm từ 2013-2015, qua đó có những kiến nghị mang tính chất toàn diện và lâu dài cho việc cải cách thuế, hải quan để tạo thuận lợi tối đa cho doanh nghiệp trong quá trình hội nhập và phát triển; (3) Nâng cao chất lượng của hoạt động đề xuất sáng kiến thông qua các hình thức: tăng cường hoạt động tiếp nhận khó khăn, vướng mắc của người dân, doanh nghiệp đối với việc thực hiện chính sách, quy định, TTHC để từ đó nghiên cứu, thảo luận, đề xuất phương án tháo gỡ, tổ chức tham vấn để góp ý đối với các dự thảo văn bản quy phạm pháp luật có quy định, TTHC do các bộ, ngành, cơ quan liên quan chủ trì soạn thảo; tạo điều kiện để các cơ quan thành viên Hội đồng Tư vấn chủ động nghiên cứu và đề xuất với Chủ tịch Hội đồng Tư vấn các sáng kiến cải cách TTHC trên các lĩnh vực liên quan đến chức năng, nhiệm vụ của cơ quan mình¹⁰....

Ghi nhận những kết quả đạt được của Hội đồng Tư vấn, tại Chỉ thị số 13/CT-TTg ngày 10/6/2015 Về việc tăng cường trách nhiệm

của người đứng đầu cơ quan hành chính nhà nước các cấp trong công tác cải cách TTHC, Thủ tướng Chính phủ yêu cầu Bộ trưởng, Thủ trưởng cơ quan ngang Bộ, cơ quan thuộc Chính phủ, Chủ tịch Ủy ban nhân dân tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương “Chỉ đạo xử lý kịp thời các kiến nghị, đề xuất về đơn giản hóa quy định, thủ tục hành chính thuộc lĩnh vực quản lý của Bộ, ngành do Hội đồng Tư vấn tư vấn cải cách thủ tục hành chính của Thủ tướng Chính phủ đề nghị”¹¹, “Chỉ đạo các cơ quan, tổ chức có liên quan phối hợp chặt chẽ với Hội đồng Tư vấn tư vấn cải cách thủ tục hành chính trong việc khảo sát, đánh giá việc thực hiện cải cách thủ tục hành chính tại Bộ, ngành, địa phương. Kịp thời chỉ đạo khắc phục những hạn chế, tồn tại, yếu kém của Bộ, ngành, địa phương mình được chỉ ra trong báo cáo đánh giá của Hội đồng Tư vấn tư vấn cải cách thủ tục hành chính”¹².

Như vậy, có thể khẳng định rằng, các đề xuất, kiến nghị về cải cách TTHC cũng như những tồn tại, hạn chế, yếu kém được chỉ ra trong các báo cáo sáng kiến, báo cáo đánh giá của Hội đồng Tư vấn sẽ được các Bộ, ngành, địa phương xem xét, xử lý. Trong quá trình xử lý, các Bộ, ngành cần phối hợp chặt chẽ với Hội đồng Tư vấn để trao đổi, làm rõ các phương án, từ đó quyết định việc sửa đổi, bổ sung theo thẩm quyền hoặc đề xuất các cấp có thẩm quyền xem xét, quyết định việc sửa đổi, bổ sung. Hội đồng Tư vấn tổng hợp, báo cáo Thủ tướng Chính phủ kết quả xử lý của các Bộ, ngành để người đứng đầu Chính phủ có những chỉ đạo kịp thời đối với công tác cải cách TTHC trong toàn quốc.

Trong thời gian tới, bên cạnh việc duy trì, triển khai các hoạt động của Hội đồng Tư vấn tới từng cơ quan thành viên để đảm bảo phù hợp, hiệu quả và phát huy được vai trò, khả năng của mỗi cơ quan; việc rà soát, thay đổi các thành viên cụ thể của Hội đồng Tư vấn trong từng giai đoạn cũng là một nhiệm vụ cần thực hiện thường xuyên nhằm huy động tối đa sự tham gia của người dân và cộng đồng doanh nghiệp vào công cuộc cải cách TTHC, góp phần vào sự hội nhập, phát triển của đất nước.

Lễ công bố quyết định của Thủ tướng Chính phủ về việc thành lập Hội đồng Tư vấn cải cách thủ tục hành chính.

Ảnh: TL

Ghi chú:

1. Chiến lược phát triển kinh tế - xã hội giai đoạn 2011-2020: “Đặt yêu cầu cải cách TTHC ngay trong quá trình xây dựng thể chế, tổng kết kinh nghiệm thực tiễn và tăng cường đối thoại giữa Nhà nước với doanh nghiệp và nhân dân; mở rộng dân chủ, phát huy vai trò của các tổ chức và chuyên gia tư vấn độc lập trong việc xây dựng thể chế, chuẩn mực quốc gia về TTHC; giảm mạnh các thủ tục hiện hành. Công khai các chuẩn mực, các quy định hành chính để nhân dân giám sát việc thực hiện...”.

2. Ngày 18/5, Cổng Thông tin điện tử Bảo hiểm xã hội Việt Nam đã chính thức được khai trương, đây là địa chỉ để người dân, doanh nghiệp thực hiện giao dịch về bảo hiểm xã hội qua môi trường internet, góp phần giảm số lần giao dịch mà doanh nghiệp phải tiến hành mỗi năm từ 12 xuống còn 1 lần.

3. Tổng cục Thuế đã chính thức ban hành quy trình kiểm tra thuế nhằm hướng tới mục tiêu cải cách hành chính trong việc kiểm tra thuế, tránh gây phiền nhiễu cho người nộp thuế, theo đó, các Cục Thuế sẽ thực hiện kiểm tra tại trụ sở người nộp thuế không quá 1 lần/năm; nếu kế hoạch kiểm tra của cơ quan Thuế cấp dưới có sự chồng chéo với kế hoạch của cơ quan Thuế cấp trên thì thực hiện theo kế hoạch cơ quan cấp trên...

- Ngày 14/5, Bộ Công Thương đã công bố và khai trương quy trình thí điểm cấp chứng nhận xuất xứ (C/O) qua mạng nhằm giải quyết “gánh nặng” về thủ tục cho các doanh nghiệp xuất nhập khẩu.

- Từ ngày 06/5, cơ chế một cửa quốc gia đã được chính thức triển khai trên toàn bộ hệ thống cảng biển quốc tế của cả nước, tạo điều kiện cho việc thông quan hàng hóa được thuận lợi, nhanh gọn.

4. Liên tiếp trong hai năm 2014, 2015, Chính phủ ban hành Nghị quyết số 19/NQ-CP ngày 18/3/2014 Về những nhiệm vụ, giải pháp chủ yếu cải thiện môi trường kinh doanh, nâng cao năng lực cạnh tranh quốc gia và Nghị quyết số 19/NQ-CP ngày 12/3/2015 Về những nhiệm vụ, giải pháp chủ yếu tiếp tục cải thiện môi trường kinh doanh, nâng cao năng lực cạnh tranh quốc gia hai năm 2015-2016.

5,6,7,8. Tham khảo nội dung văn bản số 2367/HĐTV-KSTT ngày 03/7/2015 của Hội đồng Tư vấn.

9. Thông tư Hướng dẫn về thuế giá trị gia tăng và quản lý thuế tại Nghị định số 12/2015/NĐ-CP ngày 12/2/2015 của Chính phủ quy định chi tiết thi hành Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của các Luật về thuế và sửa đổi, bổ sung một số điều của các Nghị định về thuế và sửa đổi, bổ sung một số điều của Thông tư số 39/2014/TT-BTC ngày 31/3/2014 của Bộ Tài chính về hóa đơn bán hàng hóa, cung ứng dịch vụ.

10. Tham khảo nội dung Quyết định số 435/QĐ-HĐT ngày 09/3/2015 của Chủ tịch Hội đồng Tư vấn ban hành Kế hoạch hoạt động năm 2015 của Hội đồng Tư vấn Tư vấn cải cách TTHC.

11,12. Điểm đ Khoản 2 Chỉ thị số 13/CT-TTg ngày 10/6/2015 của Thủ tướng Chính phủ.